Kurdistan parliament -Iraq
Kurdistan-hawler

پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق
کوردستان ـ هەولێر

No: [illegible]
Date:

ژمارە:
بەروار: 2013/5/21

(١٥١٥ — ٢٠١٣/٥/٢)

بۆ/ سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان – عێراق

بابەت /پرۆژە یاسا

ئێمە ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمانی کوردستان کە لە خوارەوە واژۆمان کردووە، پێشنیار دەکەین کەوا پرۆژەی پێشنیار کراوی یاسای(دیاری کردنی نوێنەر لە گەرەك و گوندەکان)پێش کەش دەکەین بۆ ئەوەی بخرێتە بەرنامەی کاری کۆبوونەوەی پەرلەمان و گفتوگۆ کردن لەسەری و دانی بڕیاری گونجاو.

لەگەڵ ڕێزماندا.

ئەندامانی واژووکردووی پێشنیاری یاساکە:

١- د. صباح محمد نجیب برزنجی
٢- [illegible]
٣- بلال سلیمان
٤- سەرگول رضا حسن
٥- ناسك توفیق عبدالكريم
٦- بیان احمد حسن
٧- هاوبژ شیخ احمد
٨- كارمن هیرداد
٩- [illegible]
١٠- خازل حسن اسماعیل
١١- یوهان رشید حسن

ئەمە لە بنەمای دیاری کردنی مختار کە وزارەتی ناوخۆ ... کردووە باشترە بەلام تکلیف قانونی بکریت لەگەل مختاردا چونکە یاساکان دانیان بە مختاردا ناوە

پرۆژە یاسای دیاری کردنی نوێنەر لە گەرەك و گوندەکان

مادەی یەکەم :

١- هەرێم : هەرێمی کوردستانی / عێراق

٢- وەزارەت – وەزارەتی ناوخۆی حکومەتی هەرێم

٣- نوێنەر: نوێنەری هەڵبژێردراوی دانیشتوانی گوندێك یان گەرەکێکە لە پێناو دروست کردنی هەماهەنگی لەگەڵ دەزگا پەیوەندیدارەکانی حکومەتی هەرێم.

مادەی دووهەم : مەرجەکانی بوون بە نوێنەر :

١- شایەنی ئەو کارە بێت لە رووی لێهاتوویی جەستەیی و زمان پاراوی .

٢- تەمەنی نوێنەر ٣٠سالٚ کەمتر نەبێ لە ٥٠ سالیش زیاتر نەبێت.

٣- نابێ لە هیچ فەرمانگەو هێزێکی سەربازی پۆلیسی و کۆمپانیایەکی فەرمی کار بکات .

٤- خاوەن کەسایەتیەکی کۆمەڵایەتی بێت .

٥- لەسەر دەمی رژێم کاری موختاری نە کرد بێت.

٦- بروانامەی سەرەتایی هەبێت.

٧- نوێنەر لانی کەم هەشت ساڵ بێت لەو شوێنەنیشتە جێ بێت.

٩- هەلگری ڕەگەزنامەی عیراقی بێت.

١٠- خیزاندار بێت.

١١- تاوانبارنەکرا بێت یان حوکم نەدرا بێت بەکەتن یان تاوان (جنحە یان جریمە).

١٢-لەسەردەمی رژیمی بەعس بەشداری لەتاوانەکانی دژ بەگەلی کوردستان نەکرد بێت.

مادەی سێیەم :

شێوازی هەڵبژاردنی نوێنەر :

١- بۆ ماوەی ٢٠ رۆژ دەرگای خۆپالأوتن بکرێتەوە و ژمارەی دەنگدەرانیش دیاری بکرێت بۆ رێگری کردن لە ساختەکاری .

٢- هەڵبژاردن بە شێوازی نهێنی راستەخۆ بەرێوە بچێت.

٣- هەر گوندێك یان گەرەك بەنوێنەرایەتی یەکەی ئیداری و نوێنەری رێکخراوە مەدەنیەکان و دادوەرێك راستەو خۆ بە هەڵبژاردنی نوێنەر دیاری بکرێت.

٤- ئەنجامی دەنگەکان بە شەفافی و راستەوخۆ دوای دەنگدان رابگەینەرێت .

٥- نوێنەرایەتی کردن کە هەڵبژێردرا چوار ساڵە، بۆی هەیە بۆ جاری دووەم خۆی کاندید بکاتەوە.

٦- ئەگەر ماوەی کارەکە تەواوبوو ئەوا لیژنەیەکی تایبەت پێك بێت بەرەزامەندی خەڵکی گوند یان گەرەك بۆ نوێنەرایەتی و رای کردنی کاری هاوڵاتیان تا ئەو کاتەی نوێنەری نویٚ هەڵدەبژێردرێت.

٧- دەبیٚ راستەوخۆ دوای دەنگ دان ئەو لیژنەیەی سەرپەرشتی دەنگدانەکە دەکات ناوی پاڵیوراوی دەرچووڕابگەیەنێت .

٨-هەڵاوێرکردنی دەنگەکان دەبیٚ بە ئامادەبوونی سەرجەم پاڵیوراوەکان بیٚ و بە ئاشکرا دەنگەکان لە یەکتری جیا بکەنەوە .

٩- نوێنەری بۆی هەیە بۆ ماوەی سیٚ رۆژ دوای دەنگ دان تانە لە ئەنجامی دەنگدانەکە بدات .

مادەی چوارهەم: ئەرکەکانی نوێنەر:

١- گەیاندنی گرفتەکانی هاولاتیان بەحکومەت لە کاتی تێك چونی تۆرەکانی ئاو کارەبا، نەبونی قوتابخانەوە باخچەو یان هەرشتیٚ هاولاتی بە گرفتی بزانیٚ کار بۆ بەدواداچونی بکات لایەنی پەیوەندی داری لیٚ ئاگادار بکاتەوە.

٢- ئاگادار کردنەوەی یەکە ئیداریەکان لە کاتی کەمتەرخەمی فەرمانگەکان .

٣- هەواڵ دان بە لایەنی پەیوەندی دارلە کاتی بلاّو بوونەوەی نەخۆشی و کارەساتی سروشتی

٤- ریکخستنی پشتگیری نوسین بۆ هاولاتیانی گەرەك وگوند بۆ کاروباری پەیوەندار.

٥- ئاگادار کردنەوەی حکومەت لە گرفتە کشتو کاڵیەکان ومەترسیەکانی سەر کشتوکاڵ لەپیناو هەوڵدان بۆ چارەسەرکردنیان.

٦- تۆماری ژمارەی دانیشتوانی ئەوشوینەی لەلابیت بەناونیشانی تەواو و ە تۆماری نوی ئەنجام بدات بۆ خیزانە بیانیەکان یان ئاوارە یان ئەو خیزانانەی بەیەکجاری نیشتەجی دەبن یان کۆچ دەکەن.

مادەی پێنجەم :

ئەرکەکانی نوینەر:

١- نوێنەر هاوکاری مانگانە بکرێت لەلایەن یەکەی ئیداریەوە بە بری ٣٥٠ هەزار دینار شێوەی موکافەئە نەك مووچەی فەرمی .

٢- نوێنەری گوندو شار هیچ جیاوازیەکیان نیە.

٣- نوێنەر لە کاتی بەدواداچونی بۆ جیٚ بەجیٚ کردنی داواکاریەکانی گوندوگەرەك وەك فەرمانبەرێك بەنوێنەرایەتی خەڵك سەردانی فەرمانگەکان دەکات.

٤- هەموو نوێنەرەکان مۆریان دەبێت بەو نموونەیەی کە یەکەی ئیداری دیاری دەکات، بەشێوەیەك ، نوێنەر بەرپرسە لەسەر پاراستن و بەکارنەهێنانی بۆ کاری تایبەت.

٥- نوێنەر بۆی نیە هیچ برە پارەیەك وەربگرێت بەرامبەر هەر پشتگیریەك کە دەری دەکات.

٦- نوێنەر هەر کارێکی ئەنجامدا بەناوی خەڵك بۆ بەرژەوەندی کەسی و سودمەندبوونی تاکەکەسی بەکارهینا لە سەرحسابی گشتی ئەوا توشی سزای یاسایی بێتەوە .

٧- کاری نوێنەر ئارەزوومەندانەیەو لەلایەن خەڵکەوە هەڵدەبژێردرێت.

مادەی شەشەم :

لادانی نوینەر:

١- ئەگەر کۆچی دوایی کرد یان تووشی نەخۆشیەکی کوشندە بوو یان ماوەکەی تەواو بوو.

٢- ئەگەر نوێنەر بێ ڕەزامەندی گوند یان گەڕەك کارێکی کرد لە خزمەتی گوند و گەڕەکەکەی دا نەبێت.

٣- دەست لەکارکێشانەوەی کرد بە ئارەزوومەندانە.

٤- دەبێت سەرۆکی یەکەی ئیداری بریاری دەست لەکار کێشانەوەی پەسەند دەکات.

٥- کەمتەرخەمی کرد لە بەدواداچونی بۆ گرفت و داواکاریەکانی دانیشتوانی سنورەکەی.

٦- ئەگەر زیاتر لە نیوە دانیشتوانی گوند یان گەرەك دوای یەك ساڵ لە کارکردن نارازی بوون ئیمزایان کۆکردەوە گەیاندیانە دەسەت سەرۆکی یەکەی ئیداری بۆلادانی .

٧- زانیاری نادروست و ناراستی دا بە یەکە ئیداریەکان.

٨- ناچار بەدەست لەکار بکێشێتەوە دەکرێت لە لایەن سەرۆکی یەکەی ئیداری تایبەتمەند لەو دوو حالەتەدا:

أ- لەسەر داواکاری ئەنجومەنی یەکە ئیداریەکە و بە زۆرینەی دەنگی ئەندامەکانی، ئەگەر مانەوەی لە کارەکەی زیان بگەیەنێت بە بەرژەوەندی گشتی بە پێی لێکۆڵینەوەیەکی ئیداری بۆ ئەو مەبەستە..

ب- حوکم بدرێت لە بەر تاوان کردن یان تاوانی بەدڕەوشتی.

مادەی حەوتەم :چوارچیوەی چەسپاندنی یاسا

١-هەموو گوندو گەرە كێك لە سنوری شارەوانی دەبێ نوێنەرێکیان هەبیت.

٢- گەرەك یان گوندە بۆ هەڵبژاردنی نوێنەر دەبێ ژمارەی دانیشتوانی لە ٥٠٠ کەس کەمتر نەبێت.

٣- ئەگەر لەو رێژەیە کەمتر بوو ئەوا حکومەت راستەو خۆ لەلایەن ئەنجومەنی ناحیە بێ هەڵبژاردن نوێنەر دیاری دەکات .

مادەی هەشتەم:

لەسەر وەزارەتی ناوخۆیە کە رینمایی دەربکات بۆ ئاسانکاری کردن لە جێ بەجێ کردنی ئەم یاسایەدا .

مادەی نۆیەم:

لەسەرهەموولایەنە پەیوەندارەکانە ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی دەیەم:

کار بەهیچ بڕیار ویاسایەك ناکرێت دەقەکانی پێچەوانەی ئەم یاسایە بن.

ماددەی یانزەم:

ئەم یاسایە کاری پێدەکرێت لەرۆژی دەرچوینەوە لەرۆژنامەی فەرمی وەقایعی کوردستان.

هۆکاری دەرچوون :

لەپێناو دروست کردنی کەشێکی دیموکراسی لەژیانی هاوڵاتیان ورێکخستنی کاروباریان ودروست کردنی پردی پە یوەندی نێوان هاووڵاتیان ودەزگا پەیوەندارەکان لەڕێگەی نوێنەر وکارئاسانی بۆ پێشکەش کردنی خزمەتگوزرایەکان ئەم یاسایە دەرچوێنرا .